

**ЩОДО ДЕЯКИХ АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ КАДРОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ СУДОВИХ
ЕКСПЕРТИЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ**

Судовими експертами науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України можуть бути фахівці, які мають відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста, які пройшли відповідну підготовку та отримали кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності та згідно із процесуальним законодавством України висновки судових експертів можуть надаватися лише особами, які відповідають вимогам Закону України «Про судову експертизу».

Враховуючи, що державні судові експерти перебувають у трудових відносинах з державними спеціалізованими установами вони обіймають посади різних категорій, які в залежності від кола повноважень мають свої характерні ознаки щодо кваліфікаційних вимог. Посада судового експерта за своєю природою є винятковою, оскільки має певні особливості. З одного боку, робота експерта полягає у проведенні із застосуванням своїх спеціальних знань (з практично необмеженого кола питань — науки, техніки, ремесла тощо) науково обґрунтованого дослідження для встановлення фактів, що мають доказове значення під час розслідування та розгляду справ у судах, з іншого — судовий експерт набуває статусу процесуальної особи під час надання висновку і таким чином у своїй професійній діяльності поєднує статус фахівця з відповідної галузі знань, науковця та процесуальної особи. Крім того відповідно до статей 384, 385 Кримінального кодексу України судові експерти можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності за неналежне виконання своїх обов'язків. Це суттєво відрізняє роботу професійного судового експерта від інших професіоналів у відповідних галузях знань — працівників установ, підприємств та організацій різних секторів економіки. При цьому в НДУСЕ МЮУ передбачені також посади наукових співробітників, основним завданням яких є проведення прикладних наукових робіт, у тому числі й пошукових, пов'язаних з розробкою нових та удосконаленням існуючих методик проведення судових експертиз. Наукові співробітники, як правило також мають кваліфікацію судового експерта і залучаються до проведення складних комісійних, комплексних та повторних судових експертиз.

Тому створення належного кадрового складу висококваліфікованих професіоналів експертних установ МЮУ потребує встановлення особливих вимог до осіб, що можуть обіймати посади судових експертів та

керівників різних рівнів НДУСЕ. З метою якісного та належного добору кадрів, підвищення професійного рівня судових експертів, сприяння у підготовці кваліфікованих експертних кадрів, надання методичної допомоги та поширення серед експертного середовища високоморальних принципів, та на підставі вищезазначених положень законодавства Міністерством юстиції України розроблено та наказом від 19.04.2012 № 611/5 затверджено Довідник кваліфікаційних характеристик посад працівників науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції (далі — Довідник), який погоджено з Міністерством соціальної політики України та Міністерством освіти і науки України. Відповідно до назви цього документа в його основу покладено посадову ознаку, оскільки кваліфікаційні вимоги до працівників НДУСЕ визначаються їхніми посадовими обов'язками, які у свою чергу зумовлюють найменування посади.

Вказаний Довідник є документом, який містить типові кваліфікаційні характеристики посад працівників НДУСЕ та встановлює вимоги до змісту професійної діяльності та кваліфікації працівників НДУСЕ. Основною метою створення такого Довідника є сприяння вирішенню питань ефективного розподілу праці між працівниками НДУСЕ, забезпечення єдності при визначенні їхніх посадових обов'язків. Положення вказаного Довідника є підставою для розроблення та затвердження посадових інструкцій працівників НДУСЕ, в яких зазначається конкретний перелік їх посадових прав і обов'язків, виходячи із завдань, функцій, встановлених відповідними нормативно-правовими актами, статутами НДУСЕ відповідної експертної установи.

З моменту запровадження Довідника вже проведено роботу з оптимізації структури експертних установ, зокрема за рахунок зменшення кількості керівних посад вивільнено штатні одиниці для збільшення кількості посад судових експертів. Такі зміни спрямовані на максимально ефективне використання кадрового потенціалу. Виходячи з показників роботи НДУСЕ за останні місяці спостерігається покращення результатів експертної роботи, а саме скорочення термінів проведення складних багатооб'єктних експертиз.

На теперішній час у нашій країні загальна чисельність судових експертів усіх державних спеціалізованих експертних установ та тих, що здійснюють судово-експертну діяльність самостійно на професійній основі (приватних) налічує близько восьми тисяч фахівців у різних галузях знань, якими щорічно проводиться понад мільйон судових експертиз.

Єдині підходи до належного добору кадрів дають можливість забезпечити належний рівень кваліфікації цих фахівців та як наслідок якості, високий науковий рівень та обґрунтованість експертних висновків. Доцільним вважаємо запровадження таких вимог й до державних експертів інших державних спеціалізованих установ (МВС, СБУ,

Міноборони, Держприкордонслужби та МОЗ). Також, враховуючи велике значення результатів роботи судового експерта та його відповідальність за надання повних та обґрунтованих висновків, заслуговує на увагу пропозиція щодо запровадження окремих кваліфікаційних вимог і до осіб, що мають намір здійснювати судово-експертну діяльність як приватні експерти, а саме в частині вимог до стажу роботи за фахом.

З огляду на викладене, пропозиція щодо запровадження кваліфікаційних вимог до осіб, що мають намір отримати кваліфікацію судового експерта має бути законодавчо закріплена, тому такі положення доцільно відобразити в проекті нової редакції Закону України «Про судову експертизу».